

Aleg. 198.

Sprawozdanie

komisyi szkolnej o wniosku posła ks. Kopycińskiego w sprawie znizienia liczby lat służby nauczycieli szkół ludowych, tudzież o petycyi Zarządu głównego Towarzystwa pedagogicznego L. s. 180 | pet. 117 i Przemyskiego Zarządu oddziałowego tegoż Towarzystwa L. s. 391 | pet. 303 w tym samym przedmiocie.

Wysoki Sejmie!

Uchwałą z dnia 11. Grudnia 1886. przekazał Wysoki Sejm komisji szkolnej do sprawozdania wniosek posła ks. Kopycińskiego, domagający się zmiany art. 34 i 39 ust. szk. z dnia 2. Maja 1873. o stosunkach prawnych stanu nauczycielskiego, a to w tym kierunku, ażeby liczbę lat służby do uzyskania całej emerytury z 40 zniżyć na 35. W tej samej sprawie wpłynęły petycje Zarządu głównego, tudzież Przemyskiego Zarządu oddziałowego Towarzystwa pedagogicznego.

Sprawa ta nie po raz pierwszy była przedmiotem obrad i wniosków komisji szkolnej. Już w r. 1882., przy sposobności obrad nad projektem Wydziału krajowego do zmiany trzech ustaw szkolnych — komisja szkolna sejmowa oświadczyła się za znizieniem liczby lat służby nauczycieli szkół ludowych z 40 na 35 — sprawa ta wszakże nie przyszła wówczas dla braku czasu na porządek dzienny. W ostatniej sesji sejmowej w r. 1885/86. przekazał Wysoki Sejm komisji szkolnej wniosek ks. Kopycińskiego, domagający się znizienia lat służby, a komisja sprawozdaniem z dnia 13. Stycznia 1886. oświadczyła się za tym wnioskiem i wniosła projekt ustawy, znizającej lata służby z 40 na 35. Wszakże i tym razem sprawozdanie komisji dla braku czasu nie przyszło na porządek dzienny Wysokiej Izby.

Komisja szkolna, mając i w tej sesji przekazaną sobie tę sprawę, nie odstępuje od wypowiedzianego dwukrotnie zapatrywania, iż nietylko względy słuszności, ale i względ na interes szkoły za znizieniem liczby lat służby stanowczo przemawia. Gdy jednak Wydział krajowy w wykonaniu poleceń Wysokiego Sejmu opracowuje projekt zmiany wszystkich trzech ustaw w szkołach ludowych z r. 1873. i powołał w tym celu specjalną ankietę — przeto sądzi komisja szkolna, że i sprawy liczby lat służby nauczycieli ludowych nie należy z tej całości wyrywać i osobno jej załatwiać, ale wziąć ją trzeba w związku z całością. Wniosek posła ks. Kopycińskiego przeto, wraz z odnoszącymi się do niego petycjami, wypadnie przekazać Wydziałowi krajowemu, aby przy opracowaniu projektu zmiany ustaw szkolnych, sprawę tę pod ścisłą wziętą rozwagę, odnoszący się do niej materiał statystyczny zebrał i opracował i wnioski swe poczynił.

Jak w roku zeszłym przy sposobności wniosku ks. Kopycińskiego, tak i obecnie komisya szkolna czuje się obowiązana, podnieść ważną sprawę kontroli nad zarządem funduszu emerytalnego nauczycieli szkół ludowych. Bezpośrednim powodem do pornszenia przez komisję tej sprawy w zeszłorocznem sprawozdaniu, była okoliczność, iż przy likwidacyi funduszy szkolnych okręgowych okazało się, że fundusze te były winne funduszowi emerytalnemu z końcem r. 1884. sumę około 44.000 zł. z interkalaryów. Należytość ta z dość dawnego czasu zaległa, już bowiem w r. 1880. należało się funduszowi emerytalnemu z tego tytułu 42.000 zł. Że zaś wszelkie wpływy do funduszu emerytalnego powinny być według ustawy zaraz fruktyfikowane, przeto obliczyć łatwo, iż minimalna strata, jaką fundusz emerytalny skntkiem tej zaległości na samych tylko procentach poniósł, wynosi nad 10.000 zł. W roku bieżącym należytość ta zniżyła się do dwudziestu kilku tysięcy — ale owa strata w procentach już nagrodzoną być nie może. Okoliczność, iż o tak znacznej stosunkowo stracie Reprezentacya kraju dowiedziała się tylko przypadkowo, przy sposobności likwidacyi funduszy szkolnych okręgowych, zwraca uwagę na niezbędną potrzebę zaprowadzenia pewnej konstytucyjnej kontroli nad funduszem emerytalnym nauczycieli szkół ludowych. Jeżeli bowiem się zważy, że tak poważna część dochodu tego funduszu, jaką są interkalarya, płynie z prestacyj, jakie opodatkowani na cele szkół ludowych opłacają — że fundusz szkolny krajowy przyczynia się stałą kwotą 12.800 zł. rocznie do funduszu emerytalnego — a co najważniejsza, że w myśl art. 50 lit. g) ust. szk. z 2. Maja 1873. fundusz szkolny ma pokrywać niedobory funduszu emerytalnego — toż oczywiście jest wielką anomalią, że kraj jest obecnie wszelkiej nad tym funduszem władzy i kontroli pozbawiony. Co więcej, nad funduszem tym właściwie nie ma żadnej kontroli publicznej — w obec faktu bowiem, że konferencye nauczycielskie odbywały się dawniej co trzy lata, a obecnie tylko co sześć lat, prawo kontroli tym konferencyom przyznane, staje się prawie illuzorycznem. Fundusz zaś tak ważny i tak znaczne mający dochody i wydatki, bez kontroli publicznej pozostawionym być nie może — tak jak w ogóle teraz wszelkie publiczne fundusze pozostają pod konstytucyjną kontrolą władz ustawodawczych, czy to państwowych, czy krajowych. I dlatego ponawia komisya swój zeszłoroczny w tej sprawie wniosek.

Z tych zatem powodów komisya szkolna wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Wniosek posła ks. Kopycińskiego w sprawie znizenia liczby lat służby nauczycieli ludowych, tudzież petycye Zarządu głównego i Przemyskiego Zarządu oddziałowego Towarzystwa pedagogicznego w tym samym przedmiocie — przekazuje się Wydziałowi krajowemu z poleceniem wszechstronnego zbadania i zużytkowania przy zamierzonym ułożeniu projektów zmiany ustaw szkolnych z r. 1873.
2. Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby wziął pod rozwagę sprawę konstytucyjnej kontroli Reprezentacyi kraju nad funduszem emerytalnym nauczycieli szkół ludowych i wnioski swe w tym przedmiocie na następnej sesyi sejmowej przedłożył.

We Lwowie dnia 20. Stycznia 1887.

Przewodniczący :

Dr. Majer w. r.

Sprawozdawca :

Romanowicz w. r.